

תוכן עניינים

1.	מבוא	2.....
2.	סקירה ספרותית	3.....
2.1	גורמי לחץ ודחק, וחוסן נפשי	4.....
2.2	ספקנות דתית, שאלת ואבדן אמונה	5.....
2.3	שאלות אמונה במגזר היהודי והיהודי חרדי	8.....
2.4	טיפול בילדים מיוחדים	8.....
2.5	גורמי לחץ הנובעים מטיפול בילדים מיוחדים	10.....
2.6	אמונה כדרך התמודדות עם מצבי לחץ	11.....
2.7	ריטואלים דתיים כטכניקות להתמודדות עם מצבי משבר	12.....
2.8	השלכות תרבותיות וחברתיות בטיפול בילד מיוחד	13.....
2.9	ילדים מיוחדים במגזר החרדי	14.....
2.10	סיכום	15.....
3.	מקורות	17.....

1. מבוא

הורות נחשבת, ולא בכדי, לאחת מהאתגרים הקשים והחשובים ביותר אשר מונחים לפתחו של האדם, אשר נדרש בצורה פתאומית למדי לשים את עצמו בצד ולהתמודד עם שלל של קשיים מסוגים שונים ובעיות שונות. הדבר נכון שבעתיים, כאשר מדובר בילד מיוחד, אשר סובל מבעיות כאלו ואחרות אשר מקשות על תהליך הגדילה הטבעי שלו והופכות אותו לתלוי ונצרך בצורה משמעותית אף יותר.

מחקרים כבר גילו ומצאו שבאופן טבעי, ברמה הנורמלית, ילד ראשון או ילד בכלל במשפחה גורר, בעיקר בקרב אימהות, רמות לחץ שונות הנובעות מדאגה לנולד החדש ואף שלל המטלות הנלוות לטיפול בתינוק או בילד צעיר. רמות לחץ או דחק אלו מובילים לעיתים אף לירידה במצב הבריאותי או הנפשי, ופגיעה מסוימת במערכת החיסון. כאשר מדובר בילד מיוחד, רמות הלחץ גבוהות הרבה יותר, ומסיבות שונות.

ניתן לציין בהקשר הזה רמת מטלות בקושי רב הרבה יותר כאשר מדובר בילד המיוחד, דאגה מחוסר תפקודו המתמשך והדינמי, ואף עומס מתמשך לאור העובדה שמדובר בבעיה מתמשכת, מתפתחת, אשר מובילה להשלכות שונות ובשינויים עצומים בדרך שחיי היום יום של המשפחה נראים עם כניסתו של התינוק החדש ובעיותיו.

הנושא הופך מורכב אף יותר, כאשר מדובר בהתמודדות של משפחה חרדית ואימא חרדית עם ילד מיוחד. ילד מיוחד הוא אתגר עבור כל אימא באשר היא, אך כאשר מדובר במגזר החרדי, נוספים קשיים אשר יכולים לקבל ביטוי בשאלות של אמונה. המחקר, לאורך השנים, עסק בצורה אינטנסיבית למדי עם האמונה של העם היהודי בימים שאחרי השואה, ואף עשה זאת כאשר מדובר בעדה החרדית, האדם מתמודד עם אתגרים וקשיים שונים שיכולים להוביל אותו לספקנות דתית מסוימת, בצדקת דרכו.

ואולם, מחקרים שונים אף מצאו כי אימהות חרדיות, ובכלל, 'השימוש' בדת היהודית כעוגן יכול ובמקרים רבים אף מביא להתחזקות של האם ומציאת משאבים וכוחות אשר נדמה היה שלא היו קיימים אצלה. הדת מתוארת כדרך התמודדות אשר יוצרת נפש רגועה יותר, עם חוסן נפשי חזק יותר ויכולת להתמודד עם קשיים בצורה דינמית.

מחקר זה יעסוק בצורה איכותנית בדיוק בשאלה זו, כאשר באמצעות ראיונות חצי מובנים נבצע ניתוח של התפיסות של אימהות חרדיות הנוגעות לשאלות על אמונה, טיפול בילד מיוחד וההתמודדות עם הסיטואציה החדשה, מתוך ניתוח התפיסות של אימהות חרדיות בנוגע לדרך ההתמודדות שלהם עם גורמי לחץ וחרדה אשר נגרמים עקב ההתמודדות.

2. סקירה ספרותית

בסקירה זו, אנו נעבור מהתעסקות והבנה של מושגי היסוד של המחקר, גורמי לחץ והתמודדות, ובנוסף לכך, הסוגיה של שאלות של אמונה בקרב חרדים, לאור אתגרים שונים, כמו למשל השואה, בין היתר. עם סיום הטיפול במושגי היסוד נתחיל להתכנס לעבר נושא המחקר, טיפול בילדים מיוחדים. במסגרת פרק זה נעסוק בקשיים שעוברים הורים שצריכים להתמודד עם ילדים מיוחדים, ונתמקד בשאלה מהם ילדים מיוחדים וכיצד הם משנים את היום יום של המשפחה.

בנקודה זו נביא את מה שהמחקר יודע על גורמי לחץ בהקשר של טיפול בילדים מיוחדים. בנקודה זו נראה כיצד המשפחה הופכת לפגיעה, והורים, בעיקר אימהות, חוות משבר בעת טיפול בילדים מיוחדים, מהבחינה הנפשית והפיסית. אנו נמשיך ונתכנס כאשר נדון בריטואלים דתיים אשר נמצאו בספרות האקדמית ככאלו שנמצאו יעילים להתמודדות עם אותם גורמי לחץ שההתמודדות עם ילדים מיוחדים גורמת להם. בשלב זה אנו ניגע בצד השני של המתנס, והיא היכולת של אתגר וקושי כמו ילד מיוחד לערער את האמונה.

בחלק האחרון של הסקירה הספרותית נדון במעטפת התרבותית והחברתית אשר מייצרת דינמיקה שונה והשפעות מיוחדות בהקשר של המגזר החרדי.